

Aianduskool ja õppemajand

Tere taas ja ilusat kevadet kõigile! Nii nagu tärkab kevadel loodus, tärkab inimestes uus lootus, kui päike kõrgemalt käima hakkab. Näete, väga sarnased sõnad need loodus ja lootus ning omavahel lisaks tihedalt seotud. Niisiis tere taas! Õigusega võin alustada nii, sest olen aianduskoolis tagasi. Asjaolud tagasitulemiseks olid igati soodsad, õhkkond hea ja „Lehtpuud II“ käsikiri, mille kirjutamiseks vahepealset aega vajasin, on just valmis saanud. Pole harjunud ilma tööta olema ja seepärast sündis ka otsus tagasi tulla. Aga kuidas edasi?

See on kahtlemata keerulisem küsimus ja kahe sõnaga juba ära ei vasta. Alustuseks olen kindlasti seda meelt, et õppemajand on kõigepealt koht, kus õppeprotsessi läbi viia ja alles seejärel majanduslikku tulutoov tootmisüksus. Nii tuleb ka tulevased prioriteedid sõnastada. Kui seada esiplaanile vaid õppemajandi majanduslik tulusus, siis poleks aega lasta õpilastel koos õpetajatega erinevaid taimekasvatustlikke katsetusi teha. Kõik peaks siis toimuma kindla süsteemi ja korrektse agrotehnika järgi ning poleks kohta eksimistel ja eksimuste läbi eriala õppimisel. Nii ei jõuaks me aga kuigi kaugele. Seega mõlemat parasjagu, nii õppimist ja õpetamist kui ka aiasaaduste tootmist.

Selleks, et võimaldada täies mahus õppeprotsesside läbiviimist, peab õppemajandil olema pakkuda katsetami-

seks piisavalt erinevaid aiakultuure, tegemiseks erinevaid töid, õppimiseks erinevaid kollektsioone ja piisavalt kompetentseid ning sõbralikke praktikajuhendajaid. Kollektioone tuleb täiendada, erinevaid kultuure juurde istutada, praktikajuhendajaid olemasolevatele lisaks nõusse saada. Paberil lihtne, aga tegelikult raha, aega ja tööd nõudvad tegevused. See on aga tänane

reaalsus, et kõigi lülidega tuleb samaaegselt tegeleda.

Foto: V. Truija

(järgneb lk 2)

Mis tehtud ...

27.2	Kursustevaheline mälumäng
12.-16.3	Emakeele nädal
13.3	Kursustevaheline mälumäng
14.3	Omaloomingu konkurss

... mis teoksil

4.4	Aednike päev
3.-4.5	Noor meister
18.5	Nooraednike võistlus
4.-8.6	Avasta aianduskool

TÄNASES LEHES: Peedu ja Priidu tehnikaring! Kitarri ja koeraga üksikule saarele! Kes ei teaks Libahundi Tiinat? Öölamp WC-paberist! Autor, kaitse end! Saar 113 vulkaaniga! Millal toimus Emajõe lahing? ... ja palju muud huvitavat!!!

(algus lk 1)

Millest unistan? Unistan, et maastiku-ehitajad saaksid oma maastikuhalli, kus õppida. Unistan, et saame kohendada ja korda teha oma hoidla nii, et sinna pääseb normaalselt sisse ja välja. Unistan, et kooli põldude vahel oleks pinnaskattega tee. Unistan, et põldudel saaks kasutada erinevaid kastmissüsteeme. Unistan, et lõikelilled kasvuhoones ei lõpeks kohe pärast naistepäeva, vaid neid jaguks vähemalt emadepäevani. Unistan, et kõik eestimaalased teaksid, kus on Räpina Aianduskool ja et meilt saab osta mitmesugust kvaliteetset taimmaterjali, olgu selleks vilja- või ilupuud, püsikud või marjapõõsad. Kui ei unista siis nagunii ei saa ega ka muutuda midagi. Igal juhul käed rüpes ma istuma ei tulnud!

Mida ootan? Peamine on olemas, toetus direktori poolt, muidu oleks raske. Ootan veel, et nii õpetajad kui kõik teised leiaksid aega ja tahtmist arutada minuga kõike seda, mida nende arust oleks tarvis lahendada või muuta. Oma inimestega leiame edaspidi nagunii vähemalt kord nädalas aja kõike arutada ja plaane pidada. Vaid koos saab edasi ja ma tean kindlalt, et me kõik tahame meie koolile parimat ja oleme selleks valmis panustama. Ärge kartke siis rääkida probleemidest kui miski häirib või riivab silma – kui võimalik leiame koos lahenduse!

Et ülalöeldu poleks nii igav, panen lõpu ka värsikatke!

Urmas Roht, õppemajandi juht

*Tere, armas koolipere,
ütlen Teile lihtsalt tere!
Olen jälle tagasi,
et koos võiks minna edasi!*

*Kevad aknast sisse kiikab,
kõiki loodusesse viipab.
Tulge, kel on mahti tulla,
pistke sõrmed sooja mulda!*

*Pargist võite leida Ille,
nuusutada kevadlille.
Kasvuhoones lavad pesta,
siin on toimetamas Estal!*

*Siina uibu oksti lõigub,
Maikenit ta appi hõigub.
Selline mu naistevägi,
mehed, vaja oleks abi!*

Rukkililled aianduskoolist

Õpetaja Merike Aometsa poolt Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks kasvatatud rukkililled kandsid selle aasta hilistalvel rohkelt õisi. Neid jagus nii aianduskooli klasside-kabinettide kaunistamiseks kui külalistele ja koostööpartneritele kinkimiseks.

Rukkilillekimbud said kingituseks Räpina Muuseum, Räpina Muusikakool, Räpina Ühisgümnaasium, Räpina Lasteaed Vikerkäär, Keskkonnaamet, Loomemaja, muusik Kait Tamra, Juhani puukool, Räpina Konsum, Räpina Benu apteek, Räpina paberivabrik, Eesti Rahva Muuseum.

Kõige rikkalikuma kimbu sai vabariigi president pr Kersti Kaljulaid, kellele viidi rukkililled 24. veebruaril Eesti Rahva Muuseumis toimunud vastuvõtule.

Talvised rahvuslilled on aianduskoolile

palju positiivset meedia tähelepanu toonud. Nendest on olnud juttu pea kõigis Lõuna-Eesti väljaannetes. Rukkilillekasvatuse ületas ka ERRi uudisekünnise.

Lüüli Kiik, infospetsialist

Fotod: I. Kaeli, K. Murumets

Kimp presidentile

Rukkilillekuller Anneli

Naistepäevakontsert Moostes

Ühel ilusal õhtul, 9. märtsil käisime Räpina Aianduskooli õpilastega Tanel Padari naistepäevakontserdil. See toimus siit mitte väga kaugel Mooste mõisa folgikojas. Meid tervitas suur, kaunis, hubane hoone, täis meeldivat melu ja rahva sagimist.

Kuna kontsert oli pühendatud naistepäevale, võib see olla põhjuseks, miks enamus saalis viibijatest olid naised. Tanel Padar esitas palju laule, mida ma polnud varem kuulnud. Kõik laulud olid

omamoodi huvitavad. Kuigi muusika oli nii vali, et mõned laulusõnad jäid mõistmatuks, lasin end meloodiatest kanda. Kontserdi õhkkond oli pidulik ja Tanel Padar rääkis laulude vahele mõne nalja. Kahe viimase laulu ajal tõusis rahvas püsti.

Me jäime kontserdiga väga rahule ja oleme tänulikud Räpina Aianduskoolile selle imetoreda võimaluse eest.

Tuuli Geetsia Tšaškin, AE16-42-K

Mees kitarri ja kopaga

Räägi endast lühidalt.

Olen Indrek Lillenberg ja tulen Tartust, olen läbi ja lõhki Tartu poiss. Väiksena veetsin kõik suved siiski isa talus maal, kus olid lehmad, sead, kuked ja kanad. Ja mesilased! Õpin siin aianduskoolis maastikuehituse eriala ja olen muusika huviga inimene. Muusika on minu jaoks see, mis annab elurõõmu ja süstib energiat. Aianduskoolis on taimed ümberringi ja see annab meelerahu.

Kust kuulsid Räpina Aianduskoolist ja miks tegid valiku just siin õpinguid jätkata?

Mu vend on selle kooli vilistlane, lõpetas aastal 2017 ja tema rääkis sellest koolist ning maastikuehituse erialast. Hakkasin mõtlema, et oleks vaja kodus teha töid ja selle jaoks on teadmisi vaja, selle pärast siia tulingi. Elu on näidanud, et teadmised, mis siit olen saanud, on juba kasuks tulnud.

Kirjelda on unistuste koolipäeva.

Unistuste koolipäeva? Selle peale pean veidi mõtlema... Ideaalne koolipäev on ehk see, kui ma saan olla näiteks õpetaja Andres Vaasa tunnis ja uurida pisi-detailideni välja taimeosade ehitust. Näiteks mõnda käbi või lehte, sest kui jalutame niisama ringi ja vaatame taimet kaugelt, siis me ei näe väga midagi, aga kui süübime teemasse sisse, siis avastame sealt hoopis teistsuguse maailma. See kõik on äge.

Kuidas sisustad oma vaba aega?

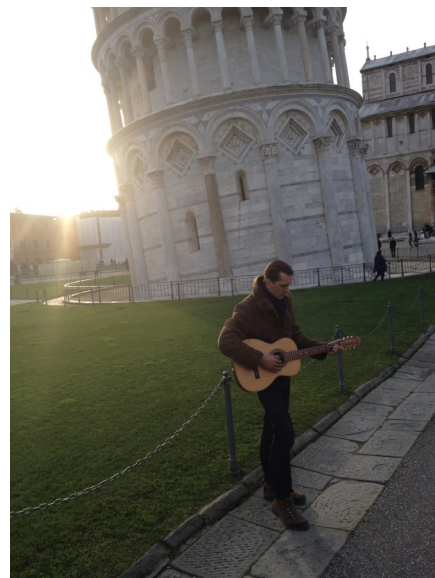
Käin matkamas Räpina ümbruses või sõidan lihtsalt autoga ringi ja avastan uusi kohti. Talvel käin suusatamas - Põlvas on Mammaste Tervisespordikeskus ja seal on hästi suured mäed, mõned isegi ohtlikud. Sealt on tore alla lasta, saab korraliku adrenaliini laksu. Vahetevahel kirjutan ka mõne muinasjutu.

Sa rääkisid, et oled muusikahuviline.

Räägi, kuidas muusika sinuni jõudis?

Hakkasin väiksena iseenesest laulma ja sugulased-sõbrad ütlesid, et võiksin sellega rohkem tegeleda – potentsiaali pidi olema. Nii käisingi nooremana lauluringides ja sealt arenes huvi ka muusikaliste instrumentide vastu. Klaver oli esimene instrument, mida Tartu Muusikakoolis kuus aastat õppisin. Vahepeal võtsin seal kõrvale ka klassikalist laulmist, mis on hoopis teine, äge ja huvitav maailm, mida kuuled siis kui Sky Plusi tööle paned. Karaokedel käin samuti, seal tuleb ka laulda ja seltskond on hästi tore.

Olen reisinud koos väga huvitava inimesega, kes on ühtlasi ka mu parim sõber. Ta on kogenud tänavamuusik ja mustkunstnik ning tegelenud sellega pea kaheksa aastat. Temaga ma reisisin Euroopas ringi ja laulsin igas ettejuhtivas linnas. Ühel päeval avastasin end Korsika saarelt, kus võtsin kitarri kätte ja tinistasin sõbra õpetusel palmi all oma esimesi tuure.

Mis on need kolm sõna, millega ennast iseloomustaksid?

Olen ilus, tark ja hea (*naerab*) - nagu me kõik.

Mille võtaksid kaasa üksikule saarele?

Koera ja kitarri, et saaksin koerale igavuse peletamiseks kitarri mängida.

Kas sul on lisada, mida võiksime sinu kohta teada?

Mul on üsna hea fantaasia. Oskan põnevaid jutte ja lugusid välja mõelda, nii et igavuse peletamiseks võib minu poole pöörduda.

Mis on sinu plaanides pärast kooli lõpetamist?

Lähnen Eesti Maaülikooli aiandust õppima.

Kaisa Valk, AE17-42-K

Fotod: A. Knivestøen, T. Rätsep

Groene Welle - roheliste erialade kutsekool

14.-17. veebruaril oli meil, õpetajatel Liane Mäesalu'l ja Anu Käär'il, suurepärane võimalus külastada Hollandis, Zwolle linnas, asuvat Räpina Aianduskooli partnerkooli Groene Wellet.

Groene Welle on roheliste erialade kutsekool, kus õpetatakse aiandust, maastikuehitust, floristikat, sportkalandust ja väikeloomahooldajaid.

Kooliskäijate vanus on 12-22 aastat. Esimese astme õpilased on vanuses 12-16. Selles astmes omandatakse põhiharidusele lisaks ka baasteadmisi kõigist koolis õpetatavatest erialadest. Olles lõpetanud esimese astme saab õpilane edasi spetsialiseeruda konkreetsele erialale. Teises astmes on õpilased vanuses 16-22 ja õppeaja pikkuseks kuni kuus aastat. Olles läbinud sellise pika õppeperioodi, on õpilased väga kompetentsed, motiveeritud ja ettevalmistunud tööks ettevõtetes. Kooliajal on neil kohustus osaleda erinevates projektides (taimekasvatus, aia- ja maastikukujundus jne) ning osaleda õpilasfirma juhtimises ja töös.

Koolis kasutatakse väga palju erinevate kursuste ja erialade õpilaste omavahelist koostööd. Üsna tavaline on see, et kolmanda kursuse maastikuehituse õpilane juhendab praktilistel töödel esimese kursuse aednikke.

Meie eesmärk kooli külastades oli tutvuda linnaaianduse õppekavaga – mida see täpsemalt tähendab ja kas seda oleks ka võimalik meie õppekavadesse lisada.

Holland on oma territooriumilt natuke väiksem kui Eesti, aga inimesi elab seal pea 13 korda rohkem (ca 17,02 miljonit). Linnastumine on kogu Euroopas kasvav trend, samas on kõigil soov tarbida värsket ja otse tootjalt köögivilju ning siin tulebki mängu linnaaiandus ehk kuidas kasvatada köögivilja võimalikult väiksel territooriumil ja võimalikult efektiivselt. Tegelikult saab köögivilja kasvatada kõikjal – keldrites, maha

jäetud hoonetes, konteinerites, vagunites. Taimikasvaks on vajalik vaid õige valgusspekter ja tasakaalustatud koguses toitaineid.

Meie külastasime üht ettevõtjat, kellel oli konteiner, milles kasvatati erinevaid lehtköögivilju.

Kogu tootmisprotsess toimus selles konteineris – taimede ettekasvatamine seemnest, beebitaimede paneelidesse istutamine, nende kasvatamine ja saagikoristus.

Sellised konteinerid on populaarsed restoranide juures, kes soovivad pakuda oma klientidele võimalikult värsket ja nõ otse aiast lehtköögivilja.

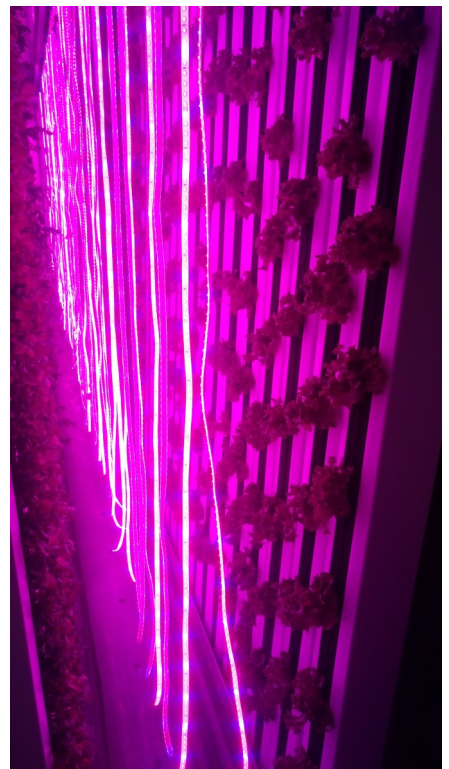
Konteiner, kus toimub lehtköögivilja kasvatamine

Paneel, kuhu taimed istutatakse

Lehtsalat kasvamas

Parim valgus taimede kasvatamiseks

Külastasime ka erinevaid objekte linnas, kus õpilased töid (maastikuehitus ja aiandus) teostasid. Õpilased töötasid objektidel iseseisvalt ilma õpetajate juuresolekuta. Neid juhendas ja töökorraldusi jagas töödejuhataja, kes oli vanema kursuse ja tasemelt kõrgema kvalifikatsiooniga õpilane. Vastutus tööriistade, masinate, taimmaterjali jms olemasolu eest lasub õpilastel, kes peavad oma tööd ja tegemised väga põhjalikult läbi mõtlema, sest arutat aja raiskamist seal ei aktsepteerita.

Nende koolikorraldus on selline, et tunnid on esmaspäevast kolmapäevani, neljapäeval ollakse ettevõtetes praktiliselt ja reedese päevad on õpilaskirjanduse töötamise päevad. Õpilaskirjanduse toimib nii nagu iga teine ettevõte, seal on juhatus, erinevad ametikohad – raamatupidaja, turundusjuht, projekti-juht jne. Kõik teevad oma tööd suure vastutustunde ja uhkusega, sest saadav kogemus on väärt ning annab ettevõtluspädevuse ja kogemuse ettevõtte juhtimisest.

Kuna Groene Welle ei ole mitte ainult

kutsekool vaid ka kompetentsikeskus, mille eesmärk on olla toeks ettevõtjatele, kui on vaja lahendada taimede tootmise-kasvatamisega seotud probleeme, siis saavad õpilased pidevalt osaleda projektides, kus tuleb oma teadmisi, järjekindlust ja vastutustundlikku suhtumist üles näidata.

Gerberate kasvatamine

Õpilastele antud lähteülesandeks oli leida parim valgusspekter, millega gerberad kasvataksid optimaalse aja jooksul maksimaalselt lõikeõisi, mis oleksid soovitud suuruses ja proportsioonis. Projekti (uurimuse) pikkuseks oli üks aasta. Tellimuse uurimustööks esitas ettevõtte, kes kasvatab katmikal gerberaid lõikeõiteks. Ettevõttel on võimalus uurimust pidevalt jälgida (arvutivahendusel, milliseid temperatuure, valgust jne kasutatakse). Hästi tehtud uurimustöö võib õpilastele kindlustada töökoha tellimuse esitanud ettevõttes.

Groene Welle külastus oli väga inspireeriv ja andis mitmeid ideid, mida saaksime ka meie oma koolis kasutada.

Gerberate kasvatamine

Eelkõige jäi meelde see, et õpetaja oli õpilastele pigem mentor ja juhendaja, kui õpetaja klassikalises mõistes. Usaldus ja vastutustunne - need kaks sõna jäävad mulle meenutama seda toredat rohelist kooli.

Liane Mäesalu, kutseõpetaja

Foto: erakogu

Tehnikaringi süünd ja esimesed sammud

Kui küsida Jukult targaks saamise allikate kohta, siis saame arvatavasti vastuseks mitu korda internet, internet ja lõpuks ka kool. Jajah! Trükkides otsingusse sõna, saame kohe mitmeid sellega haakuvaid viiteid ja selgitusi. Lisaks teemakohaseid pilte, seadmete parameetreid või tarvikute mõõtmeid.

Koolis saame selgitusi rohkem, vajadusel korratakse, lõpuks kontrollitakse. Heade hinnete saamiseks kordame ka iseseisvalt. Kordame, kuni jäävad kogu eluks mällu isegi võõrkeelsed sõnad. Lihtsat ja loogilist juttu Juku koolis eriti ei kuula ja ei korda. Tavaliselt kulub see aeg nutikaga mängides.

Jukust saab Juhan, kes oskab veidi inglise keelt, teab isegi mõne taime ladinakeelset nime. Head juhti või töömeest temast pole – ta ei saa isegi lihtsate ja loogiliste tööülesannetega hakkama.

Neist mõtetest sai alguse tehnikaringi loomise vajadus. Ringis tõstaksime esile kõige olulisema – lihtsa, loogilise, praktilise. Tegeleme meile jõukohaste aktuaalsete aianduse- või keskkonnaprobleemide lahendustega. Valime

teema, otsime lahendusi, konstrueerime, katsetame.

Ring on ühendus teadmiste ja praktika vahel

Tehnikaringis käimine laiendas palju mu silmaringi elektroonika vallas. Elektroonika ümbritseb meid kõikjal. Me oskame kasutada nutitelefoni äppe ning kirjutada arvutis kirja, kuid kui palju me nende seadmete tööpõhimõtetest teame?

Tehnikaringis me arvuteid kokku ei pane, kuid tutvume elektroonika põhitõdedega alates transistorraadiost kuni kiipide tööpõhimõtetenii. Viimastel kuudel olen õppinud elektroonikaseadmeid vaatama teise pilguga ning avastanud, et teadus nende taga polegi nii ulmeline ja käegakatsumatu, kui vohlukule tundub.

Õpilasele, kellele pakub elektroonika huvi, kes soovib teada saada, kuidas töötavad (aianduslikud) seadmed nagu kastmissüsteemid või kes sooviks ise midagi valmis ehitada, on

kooli tehnikaring suurepäraseks võimaluseks. Mingeid erilisi teadmisi tehnikaringi tulek ei eelda, piisab vaid uudishimust.

Esimese projektina ehitasime niiskuseandurit ning kastmissüsteemi. Olime loomingulised ning panime kastmissüsteemi tööle elevandi lonti tõstva robotahvi abil. Programmeeritava seadmega on turvaline jätta taimed nädalavahetuseks üksi koju.

Ringi töö toimub ühel päeval nädalas, osalejatele sobival ajal.

Järgmise projektina ehitame tuuleturbiini, et toota tasuta elektrit.

**Peedu Kaare, ringi juhendaja
Priit Kaasik, AE17-41-K**

Niiskuseandur

Omaloomingu konkurss

14. märtsil toimus Rápina Aianduskoolis omaloomingu konkurss, kus õpilased ja töötajad said tutvustada oma imetlusväärseid oskusi. Kuulata sai kauneid laule ja luuleridu, imetleda fantastilist käsitööd, joonistusi ja loodusfotosid, vaadata ilusat tantsukava.

Suurt silmailu pakkus Carolina Sireli WC-paberist valmistatud öölamp, mis on kõigile vaatamiseks välja pandud aianduskooli fuajees. Jaano Oras ja Uljana Jermolajeva pakkusid hindamiseks oma toredaid joonistusi ning Carolina oma unenäost inspireeritud maali. Kersti Sagim oli teinud toreda video oma kursuse tegemistest ning Loore-Ly Mahla näitas ka sel aastal oma suurepäraseid fotosid. Meie kooli vilistlane Tiia Mäe oli kaasa toonud taaskasutatud materjalist valmistatud praktilisi esemeid ja Esta Ruus heegeldatud seto pitse. Oma luuletustega astusid publiku ette Tuuli Geetsia Tšaškin ja Ragne Nazimov. Uljana Jermolajeva, Anastassija Kalašnikova ja Mireja Hilka üllatasid publikut toredate lauludega. Viimasena pakkusid silmailu meie tantsijad Jekaterina Gusseva ja Nataliia Mageramova.

Erevalge pimedus

Ma ekslesin sihitult eredas pimeduses,
see oli liiga ere, et midagi näha.
Toibuda tahtsin oma suurest imestusest,
keegi võiks aidata - miskit nähtavaks teha.

Sa katsid siniste käpikutega mu silmad,
ehk näen taas kõike - tekkis lootus.
Tahtsin näha, missugused on ilusad ilmad,
südamlik soov, et pimedus kaoks sootuks.

Sa võtsid ära oma käpikud, nii pehmed,
ja taas nägin ma, mis ümbritses mind.
Kuid Sind ei näinud, kõik polnudki ehtne,
ja ma hakkasin igatsema siniseid käpikuid.
Ja Sind.

Ragne Nazimov, ME16-42-K

Kes sellel korral veel ei julgenud või ei jõudnud omaloomingu konkursil osaleda, siis olge järgmisel aastal kindlasti kohal üllatamaks teisi oma oskustega.

Karl Jürgen Porro, AE15-41-K

Foto: V. Truija

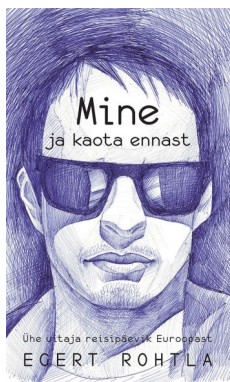
Emakeelenädal

Möödunud emakeelenädal pakkus võimalusi erinevates ettevõtmistes osaleda. Kolmapäeval, 14. märtsil toimus äpiviktoriin, mis tekitas suurt huvi, nii et mõned sooritajad tegid viktoriini mitmeid kordi läbi, parandades oma tulemusi. Kindlasti on see hea võimalus eesti keele ja kirjanduse alaseid teadmisi värskendada, kuid arvesse läks siiski esimesena tehtud variant. Kõige rohkem õigeid vastuseid tuli A. Kitzbergi „Libahundi“ tegelaste tundmise kohta. Tiinat enamasti teati. Kõige raske maks osutus aga ära tunda õiget vormi valikust *õnnelikeim*, *õnnelikuim* või *õnnelikem*. Õige on viimane ehk *õnnelikem*. Parimad viktoriini lahendajad olid töötajatest Maret Hunt, õpilastest Karolina Tsekan, parim eesti keele õpingutega alustanud õpilane oli Darja Barinova.

Neljapäeval, 15. märtsil toimus kohtumiste pärastlõuna maailma avastamise teemal. Enne ettekannete kuulamist kirjutasiid kohaletulnud aga emakeele-

päeva etteütluse. Parimad kirjutajad olid Paula Lenk, Krissandra Rebaste ja Ragne Nazimov.

Noor kirjanik Egert Rohtla tutvustas oma 2017. aastal ilmunud raamatut „Mine ja kaota ennast“. Seljakotirändurina liikus ta 2016. aasta suve lõpul Eestist läbi Poola, Saksamaa ja Prantsusmaa Hispaaniasse välja. Ta rändas jalgsi ja „hääletades“, tundis nälga, sattus eluohtlikesse olukordadesse, kuid õnneks jõudis elusa ja tervena kodumaale tagasi. Reismärkmetest sündiski raamat, mis paneb mõtlema noore inimese otsingute ja valikute üle.

Anu Käär viis kohalolijad mõttepäevale A. Kivirähki raamatu „Rehepapp“ teemadel. Jälle kord tuli tõdeda, et

Kivirähk on täpselt tabanud ära eestlase põhiolemuse, pannes meid iseenda üle muigama.

Ulvi Mustmaa viis kuulajad reisile Lõuna-Ameerikasse. Et kõigile oleks selge, missuguse maailma kandiga on tegemist, tutvustas ta põgusalt ka sealseid keeli. Kõige erilisem kirjaviis oli kindlasti sõlmkiri, mille oskajaid on vähe, kuid nendest peetakse väga lugu. Meile tundus sõlmkiri olevat üks arusaamatu paelte ja lõngade segapundar, ometi saab sel viisil infot edastada. Põnevad fotod aitasid Lõuna-Ameerika loodusest, inimestest ja elust-olust luua mõningase ettekujutuse, muidugi tekitas see soovi minna ise sinna reisima ja kõike järele uurima.

Päeva lõpetuseks sõime üheskoos maitsvat kringlit ning huvilistel oli veel võimalus esinejatele küsimusi esitada ja nendega vestelda. Suur tänu aga kõigile, kes aitasid emakeelenädalat ette valmistada ja läbi viia, suur aitäh ka kõigile osalejatele!

Urve Grünberg, õpetaja

Õppekäik keskkonnakaitse praktikaettevõttesse

Projekti „Praktikasüsteemi arendamine“ raames toimus 1. märtsil keskkonnakaitse eriala õpilaste ja kutseõpetajate õppekäik praktikaettevõttesse. Külastati kolme asutust - Keskkonnaameti Tartu kontorit, Tartu Loodusmaja ja Vapramäe Loodusmaja. Õpilastest olid osalejateks tulevased keskkonnakaitsjad ning õpetajatest Arvi Lepisk, Õnne Rämmann, Tiiu Ruuspõld, Valdur Truija, kooli praktikakorraldaja Kadi Koosapoeg ja siinkirjutaja.

Õpilaste tagasisidest selgus, et nad olid vaimustunud nii Tartu Loodusmajast kui Vapramäe õppehoonest. Viimane tundus alguses olevat lihtsalt metsäärne küün, aga tegelikkuses osutus seest väga hubaseks. Lisaks meeldis õpilastele loodusmajas elutsevad tuvid ja Kati nimeline jänes. Nii mõnigi soovis õppepraktikat teha Tartu Loodusmajas, kus arvatavasti leidub palju tegevust.

Vastavalt eelkockuleppele õnnestubki peatselt läbida õppepraktika loodusmajas Kristiinal, Kristinil ja Jelenal. See-ega võib lugeda meie õpikäigu igati korraldinuks. Kui õppurid saavad realselt näha erinevate asutuste igapäevatööd,

tutvuda töötajatega, on nende tulevase töökoha valik pisut lihtsam.

Päev möödus imekiirelt. Kella kolme paiku võttis buss suuna taas Räpina poole. Kevadpäike piilus aknast vägisisse ja ajas mõneks hetkeks ka une peale. Heameel oli tõdeda, kevade alguseni on jäänud vähem kui 20 päe-

va. Peame vastu, ega suvigi enam mägede taga ole. Siis aga on paljudel õpilastel-lõpetajatel silmad sära täis, kuna üks tähtis eluetapp on edukalt läbitud. Seniks aga rohket D-vitamiini, edu ja jaksu.

Uno Minka, kutseõpetaja

Foto: V. Truija

Meeldejääv külustus Eesti Rahva Muuseumi

Esimesed emotsioonid pärast ERMi külastust olid igati positiivsed. Oma silm nägi ära Eesti hinnatuima eseme, esimese Eesti lipu. "Mina jäin muuseumiga väga rahule, eriti meeldisid ja kõnetasid mind rahvariided ja need eksponaadid, kus sai ise oma käega katsuda ja katsetada. Veel meeldis keelekoda, kus saime kuulata meie sugulasrahvaste keeli. Kindlasti lähen sinna tagasi, et avastada veel nii mõndagi enda jaoks! Väljasõit jättis väga hea mulje, mida ka teistega jagada," nõnda pajatas oma muljetest üks õpilane. Samasuguse positiivse elamuse said ka paljud teised.

Kindlasti tasub sinna veel tagasi minna. On mida vaadata ja avastada. Ka muuseumi enda ajalugu on olnud üks põnev kulg, millest tasub muuseumi külastades lugeda.

Mariana Žurauskaite, KK17-52-K

Ohvrikivi

Foto: V. Truija

Lilled aitavad mäletada

4. märtsil toimus Tartus OÜ Moone Hulgilao kliendipäeva raames leinafloristika õppepäev koostöös Räpina Aianuskooli floristika õpetajate ja õpilastega. Kaua planeeritud ettevõtmine sai lõpuks teoks.

Ürituse eesmärk oli lilleseadjatele jagada teadmisi ning uusi nippe ilusate ja stiilsete leinaseadete valmistamiseks, et oleks rohkem neid inimesi, kes levitavad asjakohast ja teadlikku infot pärgade, kimpude ja teiste leinakaunistuste valmistamise kohta.

Indrek Kaeli valmistas erinevaid kimpe ja teda abistasid 2. kursuse floristika õpilased Tuuli Matikainen ja Kelli Piho-
laan.

Pille Petersoni alternatiivseid leinaseadeid aitasid vormida 1. kursuse õpilased Ethel Võikar ja Sirelin Jürjenson.

Marek Jakobi tegi ruumikujunduslikke lilleseadeid ning kaunistas ka urni ja kirstukaant. Teda aitas kaugõppe 1. kursus.

Leili Alaoja-Reinu abistasid õpilased Helena Jõers, Pille Lillo ja Kärt Ilm 3ndalt kursuselt ja nende käe all valmisid erinevad pärjad.

Külalisena esines demonstratsiooniga Tarmo Noormets, keda abistas Kristina Suzi floristide kaugõppe 2. kursuselt.

Ürituse lõppedes tajusime rahulolu ja tundsim, et analoogseid üritusi võiks edaspidigi korraldada. Valiku töödest viisime ERM-i näitusele.

Leili Alaoja-Rein, kutseõpetaja

Fotod: I. Kaeli, L. Alaoja-Rein

Floristikatööde väljapanek ERMis

Aianduskooli floristikaõpetajad koos Tarmo Noormetsaga (taga paremal)

Kaunis lilleseade

Maastikuehituslikud rajatised

Fotod: V. Truija

Tenerife – saar 113 tegev vulkaani ja imelise haljastusega

Küllastasin Kanaari saari juba teist korda. Esimesel korral käisin läbi kõik neli suuremat saart ja nüüd otsustasin hakata neid järjest küllastama. Seekord otsustasin Tenerife kasuks, kus mind kostitas eesti päritolu hispaania kirjanik Priit Kivi (kirjanikunimega Jan Beltrán). Tenerifel viibisin selle aasta jaanuari alguses, tundes ennast kui Eestimaa tavalises suves. Kohalikele oli see talveaeg ja nad käisid paksudes jopeades. Mulle aga tõeline suvi, sest päeval oli temperatuuri üle kahekümne ja vahel üle sellegi, öösel pea viisteist kraadi.

Saare pindala on 2058 km² (Saaremaa 2673 km²). Tenerife saar on Teide vulkaanikoonuse ülemine osa. Pico de Teide kõrgus on 3718 meetrit, mis on Hispaania kõrgeim tipp. Saare kirdeosas asub Kanaari saarte suurim linn Santa Cruz de Tenerife. Sellest alates mööda rannikut päripäeva lugedes on Tenerife ülejäänud suured asulad Güímar, Granadilla de Abona, Costa del Silenico, **Los Cristianos**, Playa de las Americas, Icod de los Vinos, Realejo Alto, Puerto de la Cruz, Tejiena ja San Cristobal de la Laguna. Saare lõunaosas on kuiv kliima, mille põhjustab külm Kanaari hoovus. Põhjanõlvadel 500–2000 meetri kõrgusel on kliima niiskem, seal kasvab ka metsa.

Tegelikult viibisin ma ju Aafrikas, kuigi Kanaari saared kuuluvad Hispaania koosseisu. Kunagi kasvatati Tenerifel hulgaliselt viinamarja, mida tänapäeval viljeletakse vaid hobi korras. Viinamarjaistandikud hävisid haiguste tõttu ja nad asendati viigikaktustega, et saada tulipunast värvainet karmiini, mida sisaldab opuntsiatel parasiteerivate košenillitäide kehavedelik. Seda kasutati riide- ja toiduvärvina. Tänapäeval toodetakse seda värvainet sünteetiliselt ja viigikaktusest ehk ämmakeelest on saanud tõeline nuhtlus ning teda kasvab looduses kõikjal. Seega saab vabalt looduses liikuda ainult nahk-pükstes, kui sedagi...

Eestlasi elab Tenerifel aastaringselt kusagil 160 inimest, kellest enamik on hispaania kodakondsus. Kohalikud eestlased tegelevad peamiselt majutuse, turisminduse, äri ja toitlustusega. On olemas poed, kus on võimalik rääkida ja kaubelda eesti keeles ning ka

eestikeelne turismiteenindus.

Tegelikult saab saar pea kogu oma sisetuleku turismist. Enamus elanikest elab saare rannikualadel. Linnad koosnevad peamiselt hotellidest ja linna äärrajoonides elavad hotellide omanikud ja teenindajad. Kuna taimed vajavad kasvuks magedat vett, siis on linna-de haljastus hoolikalt läbi mõeldud ja pea iga peenra ja puu juures võib märgata kastmisvoolikut. Tenerifel toodavad magedat vett mäestikes kasvavad kanaari männid, mis koguvad seda atmosfäärist ja rikastavad sellega põhjavett – looduslik ime... Seega saadakse mage vesi peamiselt mändide poolt kogutud põhjaveest. Kogu inimeste poolt kasutatav mage vesi kogutakse kokku ja kasutatakse ära taimede öiseks kastmiseks, sest pole ju meeldiv päeval tänaval liikudes roiskvee duši alla sattuda...

Linnahaljastuses on levinud kõrgpeenrad, palju kasutatakse mitmesuguseid multše, mis vähendavad pinnasest vee liigset aurumist. Liikidest on olemas pea kõik meil esindatud toalilled, kaktused, troopilised puud ja pöösad. Linnatänavaid ääristavad sageli palmialleed ja kummi-viigipuud. Minu hotelli ees kasvas suur roosepiprapuu. Väga palju on ka musterpeenraid, kus kasutatakse peamiselt jõulutähte. Seega on Tenerife väga hea praktikabaas toalillete õppimiseks. Arvan, et kõige rohkem räägivad enda eest pildid, mida püüan ka lugejatega jagada.

Kohalikest vaatamisväärsustest puudu ei

tule. Kindlasti tuleks küllastada maailma ilusamat Loro loomaaeda, džungliparki, ahvide parki, botaanikaaeda, arhailisi püramiide, äsja avatud maailma suurimat Siiami veeparki.

Kellel on soov minna ja küllastada Tenerifet, siis palun võtta minuga ühendust, saamaks vajalikku infot.

Toivo Niiberg, kutseõpetaja

Fotod: erakogu

Kesk öitsvaid aaloeid

Jõulutähtedest kell

Tüüpiline linnahaljastus

Haridustehnoloogi minutid

Kaitse autorit!

Koolis luuakse palju igasuguseid autoriõigusega seotud materjale ehk teoseid – kirjutatakse tekste, joonistatakse, pildistatakse, filmitakse, salvestatakse audiot jms. Millegi loomine toob kaasa autorluse, igal autoril on seadusega reglementeeritud teatud õigused.

Autoriõigusi reguleerivad [Eesti autoriõiguse seadus](#) ja [Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon](#). Need kaitsevad kõiki originaalteoseid. Autoriõiguse seadusega kaasnevad õigused kaitsevad ka suulisi esitlusi, esmasalvestusi ja teoste raadio- ning televisiooniedastusi.

Autoriõigus tekib koos teose loomisega ning kehtib kogu autori eluaja. Lisaks kehtib autoriõigus veel ka 70 aastat pärast autori surma (EL ja USA). Autoriõigust on võimalik pärandada.

Kui võtame kätte ühe raamatu, siis selle kaanele on lisaks pealkirjale ära märgitud ka autori nimi või autorite nimed. Lisaks on raamatutes ära märgitud ka kirjastaja. Nii ongi meile selge, kes on raamatu autor ja kellele kuulub autoriõigus.

Autoriõigus kaitseb automaatselt kõiki teoseid, ka siis kui autorit pole märgitud. Teosele ei ole tarvis panna märget "kõik õigused kaitstud" (©).

Internetist leiame palju teoseid (nt fotosid, artikleid jms), millele ei ole märgitud „kõik õigused kaitstud“ tähist, mõnikord pole esmapilgul autori nimigi märgatav. See ei tähenda aga seda, et sellist materjali võib vabalt, autorilt luba küsimata ja viitamata kasutada. Kõiki selliseid teoseid, millele ei ole märgitud ühtegi autorlusega seotud märget ei tohi ilma autori loata reprodutseerida, tõlkida, töödelda, avalikult esitada, eksponeerida, levitada, edastada ega üldsusele kättesaadavaks teha. Kasutussoovi korral tuleb märgistamata teose autor üles leida ja kasutamise kohta luba küsida. Loa saamisel tuleb kindlasti autorile viidata.

Koolis võib aga autoriõigust käsitleda veidi teisiti!

Autoriõiguse seaduse § 19 ütleb teose vaba kasutamise kohta järgmist: "õiguspäraselt avaldatud teost võib kasutada illustreeriva materjalina

õppe-eesmärkidel motiveeritud mahus, kui ei taotleta ärilisi eesmärke ning autorile on viidatud".

Kui suur on motiveeritud maht?

Eesti autoriõiguse seadus seda täpselt ei reguleeri. USA seadused motiveeritud mahtu aga reguleerivad ja need võib täna, globaliseerunud maailmas aluseks võtta. Teksti kasutamise motiveeritud maht on 10%, kuid mitte üle 1000 sõna. Videost võib kasutada 10%, kuid mitte üle 3 minuti. Piltide kasutamise motiveeritud maht on 10% ühest kogumikust või kuni 5 pilti ühelt autorilt. Muusika ja muusikavideote kasutamisel on motiveeritud mahuks 10%, kuid mitte üle 30 sekundi. See tähendab, et näiteks õppevideo taustaks võib kasutada 30 sekundi pikkust muusikapala, millele kehtib autoriõigus „kõik õigused kaitstud“. Loomulikult tuleb autorile viidata ning viisakas oleks ka autorit teose kasutamisest õppevideos teavitada.

Autoriõiguse liigid

- **"Kõik õigused kaitstud"** (Copyright - ©) - selliseid teoseid ei või autori nõusolekuta ja viitamiseta kasutada. Erisus puudutas õppematerjale, mis ei täida ärilisi eesmärke.
- **Avalik omand** (Public Domain - PD) - selliseid teoseid võib piiranguteta kasutada.
- **Avatud sisulitsentsid**, sh [Creative Commons](#) ja [GNU avatud litsentsid](#) - selliste litsentside puhul on autor ise määranud, mida võib teosega teha ning mida mitte.

Kuidas autoriõigust tähistatakse?

- Copyright ehk „kõik õigused kaitstud“ tähis © või on tähistamata.
- Creative Commons

Allikas: <https://creativecommons.org/about/downloads/>

- GNU Free Documentation License

Allikas: <https://seeklogo.com/vector-logo/152861/wikipedia-gnu-general-public-license#>

- Public Domain (kasutatakse mitut tähist)

Allikad: <https://4vector.com/free-vector/public-domain-icon-clip-art-116876> ja <https://4vector.com/free-vector/public-domain-icon-clip-art-117443>

Euroopa Liidus ja ka Eestis kasutatakse enam tähist © või tähist polegi. Üsna

palju on hakatud kasutama ka Creative Commons litsentse, mille korral määrab autor ise, mida litsentsiga kaitstud teosega teha saab. Mitmed veebikeskkonnad võimaldavad üleslaetud teostele sobiliku Creative Commons litsentsi otse määrata. Sellised keskkonnad on näiteks videote jagamise keskkond Youtube, fotode jagamise keskkonnad Pexels, Pixabay, Pixnio, Wikimedia Commons jt. Paljud Wikipedia entsüklopeedia artiklid ja fotod on kaitstud Creative Commons litsentsiga.

Creative Commons pakub suures variatsioonis litsentse, millede hulgas on igal ühel võimalik sobilik valida. Järgnevalt valik Creative Commons litsentse:

Ikoonid	Lühend	Nimetus
	BY	Autorile viitamine
	BY-SA	Autorile viitamine, jagamine samadel tingimustel
	BY-ND	Autorile viitamine, tuletatud teoste keeld
	BY-NC	Autorile viitamine, mitteäriline eesmärk
	BY-NC-SA	Autorile viitamine, mitteäriline eesmärk, jagamine samadel tingimustel
	BY-NC-ND	Autorile viitamine, mitteäriline eesmärk, tuletatud teoste keeld

Allikas: https://et.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons

Creative Commons litsentside tähiseid (ikoone) saab oma tööle paigutamiseks alla laadida CC kodulehelt (<https://creativecommons.org/about/downloads/>).

Koostades kirjalikku kodutööd, konspekti, õppevideot, fotogaleriid vms, mõtle, kuidas sina saad autorina enda loodud teoseid kaitsta ning kasutades teiste autorite töid, mõtle, kas käitunud eetiliselte. Autorina soovid ju, et teised kasutaksid Sinu teost õiguspäraselt. Järgmises lehes räägin info otsimisest ning sellest, kuidas CC litsentsidega kaitstud teosed üles leida.

Katrin Uurman, haridustehnoloog

Allikad ja lisalugemist:

Joalaid, P. Austame autorit. http://haridus.opleht.ee/Arhiiv/9_102009/lugu5.pdf
Joalaid, P. Autoriõigused. <http://documents.tips/documents/joalaid-autorioigus-pikk.html>
Creative Commons koduleht. <https://creativecommons.org>

Minu EESTI

Minu Eestit *puudutab* Eesti loomislugu. Muusika puudutab ja ühendab meid, minu armas Eestimaa!

Puuduta mind, oma tulise palgega, nii, et on ilus ja valus. Oma silmade sini-must-valgega, puuduta veel, puuduta veel, ma palun...

...just sedamoodi kõlasid Kristiina Ehini kirjutatud laulusõnad 2014. aasta XXVI üldlaulupeol.

Laulupidu ja laulmine on olnud minu jaoks alati kõrgel positsioonil. Minu varalahkunud vanaema *Mamma* laulis omal ajal kooris. Käisime temaga kirikus kirikulaule laulmas ning vaatasin televiisori vahendusel laulupidu. Ilmselt siis ma veel ei taibanud, mida see laulmine täpselt minu jaoks tähendab, tol ajal ei käinud ma veel kooliski. Küll aga mäletan eredalt, et laulmine on saatnud mind terve lapsepõlve.

Esmane päris kogemus lauljana oli mul mudilaskooris. Koos teiste pisikeste lauljatega saime ühtse nimetaja - sopran. Edasi juba laulsin tütarlastekooris ja hiljem neidudekooris. Neidude kooris häälepaelad enam sopranit välja ei andnud ning minu häälerühmaks sai

alt. Sama ühise nimetaja all käisin ka segakoori koosseisuga XXVI üldlaulupeol.

Mäletan kõiki laulupidusid, kus olen osalenud. Eredamalt vast viimast, aga tunne on alati sama. Uhkus isamaa üle, tänutunne, et saan olla eestlane!

Alates hetkest, kui rahvariided on presitud ning ootavad puu peal oma aega, valitseb minus miski püha. Selline tundmus, et teed midagi õigesti. Toimetad asja, ilma milleta ei oleks sind ennast. Indiviidi, kes eksisteerib meie mustal mullal.

Eestlane on olnud aegade algusest peale seotud maa ja mullaga. Nii otsest kui kaudselt, me ei karda teha raske tööd. Meie rahvas ei kohku, kui on vaja teha käsi mullaseks, ning oleme harjunud, et meie maa on osa meist endist. Nõnda nagu ütlevad Lydia Koidula luuleread: "Eesti muld ja eesti süda, kes neid jõuaks lahuta".

Rongkäigus see eestlase uhkusetunne süveneb veelgi. Sel päeval tunneme end killukesena kodumaast. Viis kilomeetrit Vabaduse väljakult Lauluväljakuni läheb alati linnulennul ja minus

valitseb alati tundmus, et ma ei soovi, et need laulupeo päevad lõppeksid. Hoolimata valust häälepaeltel ning jalgades, on minus suur soov uhkust edasi kanda.

Laulukaare all on mind valdav emotsioon võimsaim, mida olen tundnud oma eluaja jooksul. Pidevalt valitseb kehas vibratsioon, millest ei soovi hetkekski loobuda. Iga noot, mille Eesti rahvale esitan, tuleb ülima püüdlikkuse ja korrektsusega. Just sellepärast, et ma ei soovi oma kodumaad ja rahvast alt vedada.

Meie, eestlased, oleme väike rahvas, me peame hoidma kokku. Niisamuti nagu laulukaare all peaksime me hoidma üksteist, oma rahvast.

Mitte ainult muusika ei peaks ühendama, vaid ka argielus peaksime igapäevaselt teineteisele tuge pakkuma. Oleme nii väike riik ja ometi ennast vabaks laulnud, et saaks jätkuda meie 100. aastane eksisteerimine.

Palju õnne, minu Eesti!

Sandra Niidas ME17-42-M2

Kodumaa ahelad

Oh Eesti,
su rõõmude- murede nektarist
ei saa mul iial küllalt,
janunen su järele ma ikka
ja iga sõõm su kirkastavast joogist,
teeb mu hingelinnu rikkaks.

Ja jumal öelnud: „Ahnitsemine on patt“
Siinkohal sellest keelust
järjest üle astun, sest tean
sinuga võrreldes
mu eluiga niigi napp.

Oh Eesti,
sust kiivalt kinni hoian,
ei mingit soovi
niipea
mul pole tahtmist
sinust lahku minna.

Anu Käär (aprill 2005)

Mulle meeldib Eesti. See on minu kodu. Siin elab minu pere ja siin on minu elu. Eestis on rahulik. Kui ma lähen majast välja, siis ei kuule midagi – kõik on nii rahulik ja vaikne. Eesti on koht, kus ma saan olla see, kes ma olen. Kui silmad lahti teha, leian miljon põhjust, miks siin meeldib. Eestis on puutumatu loodus. Inimesed elavad looduse keskel ja nad tunnevad ning austavad seda. Mulle meeldib maaelu ja unistan elamisest oma majas. Mulle meeldib see, kuidas eestlased suudavad ühendada traditsioonilist ja kaasaegset. Näiteks elavad paljud noored majades või korterites mis näevad interjööri välja nagu oleks 19. sajandist. Kõik on puust ja lihtne, köetakse ka puudega, ainult et kodude lisandiks on süle-

arvutid.

Praegu ma õpin eesti keelt, aga on hea, et siin on võimalik elada ja rääkida oma emakeeles, sest paljud inimesed räägivad vene keelt hästi. Eestlased õpetasid mind valmistama rahvustoite, mis mulle tõesti meeldivad. Näiteks rukkileib, mulgikapsad, mulgipuder, bubert ja piparkoogid.

Eestis on läbipaistev poliitika ja siin on palju innovatiivseid lahendusi (ID kaardid, e-maksud).

Ma olen õnnelik, et minu noorem laps on sündinud Eestis. Ja ma tahan, et ta kasvab, õpib, töötab ja elab ka Eestis.

Irina Serebrjakova, AN17-31-Ki

Aeg & Vaim
TEMPUS & SPIRITUS

Suured tänud kõigile, kes lehenumbri ilmumisele kaasa aitasid.

Ajaleht ootab kaastöid

kulli.nommistu@aiaanduskool.ee

Väljaandja Röpina Aianduskool, Pargi tn 32, Röpina 64505

Toimetajad Külli Nõmmistu, Liisi Kont **Küljendaja** Valdur Truija

Märtsikuu nali

„Mul varastati pangakaart ära ja tehti tühjaks!!!“

„Mhh... panid liiga lihtsa PIN-i vää?“

„Ei pannud, Emajõe lahingu toimumise aasta panin!?“

„Ahah ja millal see lahing toimus?“

„1234. aastal...“